

VÁRMEGYEI KÖZÉLET

(SZOLNOK-DOBOKA)

SZOLNOK-DOBOKA VÁRMEGYEI POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

:: Megjelenik minden esütörtökön. ::
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rákóczi-ház.
:: Kéziratokat nem adunk vissza. ::

Felolós szerkesztő:
Dr. BENE FERENC
ügyvéd.

— Előfizetési ára —
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

Gróf Bethlen Balázs

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére gr. Bethlen Balásznak, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegyék főispánjának kormánybiztosi állásától való felmentése alkalmából kiválóan buzgó és eredményes közhivatali működésével szerzett kitünő érdemei elismerésül Szent István-rendem kiskeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1916 május hó 4.

Ferencz József s. k.

Br. Roszner Ervin s. k.

Tömör, jellegzetes mondatokból szedett klasszikus keretet szeretnénk állítani, hogy abba illesszük be méltó képét *gróf Bethlen Balázs* főispánunknak, — a vármegye első emberének.

Történelmi jelentőségű átalakulásunknak változatos, nagy eseményekben gazdag hangulata a nagy háború folyamán emelkedett szárnyalással tuhnott a köznapi kicsinyességek göröngyein.

Az apró emésztő pártvillongások gáncsos morájlása régen elült már, s a nagy viharok energiákkal tulfeszített atmoszférájában, mely immár közel két év óta nehezedik az emberiség

vállaira, megtanultuk önmérséklettel, mélyre tekintéssel bírálni, mérlegelni az eseményeket s az embereket és hálával eltelve adózunk a magyar nemzeti társadalom alkotó Geniusának, hogy nehez időkben, a megpróbáltatások nagy napjaiban az események árja fölött sodródó hajóink kormányára olyan sziklaszilárd jellemű, erős kezű határozott egyéniséget állított, mint a minőt vármegyénk nagyközsége *gróf Bethlen Balázs* főispán-kormánybiztos személyében általában is, de főleg a nehéz megpróbáltatások pillanataiban tanult megismerni és megbecsülni.

Főispánunk hat évi kormányzati adminisztratív működése nyitott könyv, amelynek lapjairól a férfias tetterő, akarat, gyors, megfontolt elhatározás és főleg egy nemesen érző gazdag lélek bőséges megnyilatkozása tárul elénk.

Nevét, személyét politikai és társadalmi grandiozus munkásságát ma vélemény és pártkülömbőség nélkül az általános szeretet, tisztelet és megbecsülés harmonikus összhangjának értékes fénye és melege övedzi körül, melynek hatásában őszinte megelégedéssel valljuk őt a magunkénak, mint aki a legszorgosabb, s a legnyomasz-

több percekben állott élünkön a kötelesség teljesítés tündöklő és nemes példaadásával.

Nem a historicus megrajzolás vágya adja kezünkbe a tollat, mert érezzük, hogy ez még korai, időelőtti és erőtlen vállalkozás lenne vele szemben, akire bizonyára magosabb feladatok várnak az államkormányzati tevékenység mezéjén, de babérokat, lombokat óhajunk fűzni az Ő képe és egyénisége köré a benső tisztelet és szeretet dús bokrairól, midőn legfelsőbb kitüntetése során két vármegye közönségének s az előkelő világ számottevő jelesének, kartársainak, munkatársainak osztatlan elismerése árad felé.

Hiszen talán mi tehetünk a legigazabb tanulságot arról, hogy Szent István rendjének ékes jelvénye egy tett- és akarat erős munkában meg-edzett méltó férfiut diszit, akinek minden érzése, gondolata a hazáé a nemzeté s a közé!

Mi tudjuk és láttuk azt elsősorban, hogy férfias egyéniségének nemes példaadása miként vetíti sugarait széles hatáskörének minden kis zugába, hogy annak nyomán az önbizalom és megnyugvás virágai fakadjanak.

TARCA.

Készülődés a békére.

Irtá és Désen, 1916. évi április hó 9-én a rokkant ügy javára a vármegyei ház nagytermében felolvasta

Dr. Parádi Ferenc, várm. köz-kórházi igazgató-őorvos, szkv. honvéd ezredorvos.

— A „Vármegyei Közélet” eredeti tárcája. —
(Folytatás.)

Akármiyen erős elhatározással kezd a tanuláshoz a karját vesztette rokkant, lehetetlen, hogy néha a kezdet nehézségeinél csüggedés el ne fogja. De mennyire muló hatásu hangulatváltozás lesz nála ez, ha a Berlin—zehiendorfi mindkét alkarját elvesztett tanító tüneményes ügyességeit látja maga előtt, amint a két megmaradt alkarcsonttal nemcsak gyönyörűen írni és gyorsírnai képes, de toilettejét is önmaga végzi és végül nyak-kendőjét is csokorra köti. Nem kisebb bizható hatást várhatunk az alkarját vesztett munkavezetőnőtől, aki gyönyörűen írorgol és más kézimunkát végez.

Ha már most a foglalkoztatással és erélyes orthopédiai kezeléssel elért eredményeket mérlegeljük, azt találjuk, hogy ha kellő időben kerülnek kezelés alá, a sebesültek 70—80%-a minden műtéti beavatkozás nél-

kül gyógyul. A többi esetekben műtétet kell végezni és pedig vagy a sérült ízületek csontos összeforradása vagy idegsérülés vagy pedig egyéb súlyos természetű sérülés miatt. E műtétek igen gyakran óriási gyakorlatot és kiváló szakértelmet igényelnek, úgy hogy erre a célra a magyar rokkantügyi hivatal külön kórházakat rendezett be, megfelelő felszereléssel és kitünő szaksemélyezettel.

A Tavaszmező-utcában levő 570 ágyas kórházban kizárólag fejsebészettel foglalkoznak, melynek körébe a koponyalékelésen kívül a szem, fül és állkapocs műtétek is tartoznak. Itt készülnek a szájpadronecsolást pótló műszájpadlások. A Révész-utcai hadikórház óriási épülete egyáltalán semmi jelét nem mutatja eredeti rendeltetésének, ami auerharisnyák és egyéb gázvilágítási kellékek készítéséből állana, ha a háború kitörése a frissen befejezett épületnek egészen más rendeltetést nem ad. 1200 beteg van itt a legideálisabb elrendezésben, gyönyörű műtőterem, kezelő és massalóhelyiség egész sorozata egészíti ki a berendezést. Az intézet Verebély tanár vezetése alatt működik, aki hetenként átlag 30 idegműtétet végez egy idegyógyász szakorvos közreműködése mellett. Az idegműtétek elég gyakran válnak szükségessé oly esetekben, mikor a löveg idegtörzsön halad át, tompa ütés éri, vagy csonttörés és zuzódással kapcsolatban a kar vagy lábak idegei oly nagy foku roncsolást szenvednek, amely után teljes bénaság marad

vissza. Egy teljesen bénakárnál jóval hasznavehetőbb a legegyszerűbb művégtag is, ha a kellő gyakorlat megvan hozzá. Műtét után a gyógyeredmény nem rögtönös. Hetek, sőt legtöbbször hónapok múlva tér vissza az összevarrt ideg működése. Sikertelt esetekben is gondos utókezelésre, főleg villanyozásra és massagera van szükség. A massaget vakokkal végeztetik. Nemcsak mint különlegességet, de mint a legszerencsétlenebb hadirokkantak felhasználásának egyik érdemes kísérletét kell ezt felemlítenünk.

Az emberi szervezet bámulatos alkalmazkodó képessége nyilvánul embertársainknál, mikor a legfontosabb érzékszerv elvesztése pillanatától, a tapintó érzék igyekszik átválalni a szem működésének egy részét. Mindenesetre nem csak helyes orvosi érzékre és a massage gyógyértékének megbecsülésére mutat a vakok felhasználása a masszázsnál, hanem meglepően új utat jelöl a rokkantak visszahelyezésére a társadalomba. Akik ugynevezett hivatásos masseurók durva torturáinak voltak valaha kitéve, bizonyára szívesen fogadják ez utasítást.

A massageon kívül alkalmazott forrólég-készülékek, villamosfényfürdők, forrófürdők és pakolások jóval ismertebbek a mi kis orthopédiai intézetünkben, mintsem azok hatásával és alkalmazásával itt foglalkozni kellene. Mindenik a merev ízületek és lágyrészek felpuhulását, a vérkeringés élenkítését mozdítja elő.

Ebben az általános ünnepi hangulatban együttérzésünk egész melegével szálljon felé, a mi szerény üdvözlésünk és igaz kívánságunk, hogy a Gondviselés őt vármegyénk élén és számunkra még sokáig tartsa meg! (bf.)

A háboru eseményei.

Legújabb híreink a miniszterelnöki sajtóosztály hivatalos táviratai nyomán.

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, május 17.

Orosz és délkeleti hadszintér.

Változatlan.

Olasz hadszintér.

A tüzérségi harcok az egész vonal mentén tartanak. A doberdói fensíkon San-Martinótól nyugatra új állásunkat aknarobbantásokkal kiszélesítettük. Ezt az ellenség részéről pergőtűz és egy támadás követte, melyet 43-ik számú gyalogezredünk kézigránátharcban vert vissza. A görzi hídfőn a krni szakaszon Flitschnél és a karintiai arcvonal közötti részen a tüzérségi tűz időnként rendkívül élénk volt. A Dolomitokban az ellenségnek a Herenfeld-Sassó-Stria és a Sief hegyből északra levő nyereg ellen intézett éjszakai támadását visszavertük. Déltirolban csapataink kiterjeszkedtek. Az Armenterre-hegyháton, a Vieleruth fensíkon elfoglalták az ellenségnek Soglinó-di-Aspió, Costa-di-Agra és Maronia hadállásait, behatoltak a ferragnói szakaszon Piazzába és Valdugába, elűzték az olaszokat Moscheriből és éjszakai rohammal foglalták el a Zugna-Tortat (Rovreitől délre). Ezekben a harcokban az olasz foglyok száma 141 tisztre és 6200 főnyi legénységre emelkedett. A zsákmány 17 gépfegyver és 13 löveg. A Loppió-tó szakaszán az ellenség ma éjjel vona-

laink ellen erőteljes tüzelést folytatott. Szárazföldi és tengeri repülő járműveink egy erős raja tegnapelőtt éjjel és tegnap reggel Velencében, Mestrebén, Cormoniban, Civalban, Udineben, Per-la-Carniben és Trevisóban a pályaudvarokat és egyéb telepeket bőségesen bombázták. Mindenütt, de különösen Udineben, ahol mintegy harminc ellenséges löveg hatástalanul intézett repülőjárműveink ellen elhárító tüzelést, erős hatást figyeltek meg repülőink.

Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

A német vezérkar jelentése.

Budapest, május 17.

Berlinből jelentik hivatalosan:

Nyugati hadszintér.

Lenstől délnyugatra aknarobbantásokkal kapcsolatban kézigránát harcok folytak. A Maas mindkét partján a kölcsönös tüzérségi tevékenység időnként igen hevessé fokozódott. A franciáknak a 304-es magaslat déli lejtője ellen intézett támadása zárótűzünkben összeomlott. A repülőtevékenység mindkét részről élénk volt. Immelmann főhadnagy Douoitól nyugatra a tizenötödik ellenséges repülőgépet lőtte le. Tournessenél légi harcban legyőztünk egy angol repülőgépet, a bennülőket, két angol tisztet, sebesületlenül elfogtuk.

Keleti hadszintér.

Nincs ujság.

Balkáni hadszintér.

A Vardar területen állásunk ellen előnyomuló gyenge ellenséges osztagokat visszavertük.

Legfelsőbb hadvezetőség.

A megtakarított óra értékéből juttassunk valamit a rokkant hősöknek!

E készülékek nélkül felette hiányos volna orthopédiai felszerelésünk, de a haladás érdekében fel kell említenem, hogy a testrészek mélyebb rétegeinek átmelegítése és felpuhítása a legújabb villamos, ugynevezett diatherm-készülékkel jóval tökéletesebben sikerült. A míg a forrólégszekrények hatása 100-130 hőmérsékűt dacára a bőr physikai ellenállása miatt meglehetősen felületes marad, a diathermia által bevezetett magas feszültségű és másodpercenként több százszoros váltakozó áram oly belső meleggé alakul át, amekkora meleget a szervezet belsejében semmiféle más módon nem lehet előidézni. Emellett a közönséges villamos áram közismert kellemetlen hatásai teljesen elmaradnak. A diatherm áram semmiféle electrolyticus változást nem idéz elő a szervezetben, tehát az áram behatolása teljesen észrevétlenül történik, sem izomrángások, sem pedig a közönséges villanyozásnál ismert kellemetlen égési érzések nem mutatkoznak.

A készülék szerkezete lényegileg a drótnélküli táviró készülékhez hasonlít, amely másodpercenként 1 milliószor váltakozó villanyárammal dolgozik.

Mint hogy a jelenleg rendelkezésre álló forrólégkészülékek hatását magam is sok esetben elégtelennek találtam, örömmel fogadtam el a Siemens cég meghívását a Siemens-lazarettbe, ahol már nem csak a diathermia alkalmazási módjával, de az eredményekkel is tisztába jöhöttem. A Siemens kórház a

kolossalis méretű Siemens város igazgatósági épületében van, villanyoson egy órai távolságra Berlin közepétől. A telep és az igazgatósági épület óriási méreteit talán azzal lehet leginkább jellemezni, ha megtudjuk, hogy a 400 ágyas kórház csupán az épület északi szárnyát foglalja el s emellett a 70 ezer lakóju telep administratioja zavartalanul folyik tovább. A vezetőorvos mellett még három orvost alkalmaz a telep a kórház ellátására. Önként következik, hogy minden gyógyító eszköz, amit csak a modern orvosi electrotechnika nyújthat, nem csak rendelkezésre áll, de valóságos fel van halmozva e mintaszerű kórházban. A legújabb rendszerű Siemens féle röntgen készülékkel felszerelt dolgozó szobán át a fényesen berendezett műtőszobába s innen a diathermiára külön berendezett gyógykezelő helyiségbe jutva, mindenütt a villamos gyógyító eszközök vezető szerepéről győződünk meg. De mindezek mellett legmaradandóbb benyomással távozunk a felső emeleten fekvő óriási villamos konyhából, ahol nem csak a kórház 400 beteg részére történik a kifőzés, hanem a Siemens telep 4000 hivatalnoka részére, ugyanezen épületben berendezett ebédlőt is ugyan ez a konyha látja el. A leves és a főzelékek a terem közepén elhelyezett 6, egyenként ötszázliteres és 3, egyenként háromszázliteres villanyoson fűtött és automaticus kiöntővel ellátott edényekben készülnek. Hosszában a terem egyik oldalán a villamos

VÁRMEGYE.

== Gróf Bethlen Balázs főispán kitérítése. A Budapesti Közlöny 1916. évi május 14-ki 111. számából a következő legfelsőbb királyi kéziratot közöljük:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére gróf Bethlen Balásznak Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegyék főispánjának kormánybiztosi állásától való felmentése alkalmából, kiválóan buzgó és eredményes közhivatali működésével szerzett kitünő érdemei elismerésül Szent István rendem kiskeresztjét díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1916 május 4-én.

Ferencz József s. k.

Br. Roszner Ervin s. k.

Magos kitérítésben részesített érdemű főispánunkat ez alkalomból úgy az előkelő politikai világnak, mint a kormányköröknek számos kiválósága üdvözölte, ezek közül azonban ezuttal csupán a miniszterelnök szokatlanul megleghangu és elismerésteljes üdvözlő iratát közöljük az alábbiakban.

Méltóságos gróf Bethlen Balázs urnak,
Szolnok-Doboka vármegye főispánjának

Dés.

Méltóságos Főispán Ur!

Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi május hó 4-én kelt legfelső elhatározásával a személye körüli Miniszter urnak megkeresésére tett előterjesztésére, kormánybiztosi állásától való felmentése alkalmából, kiválóan buzgó és eredményes közhivatali működésével szerzett kitünő érdemei elismerésül Méltóságodnak a Szent István rend kiskeresztjét díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Midőn erről örvendetes tudomásul értesíteném, a fejedelmi kegy ezen legmagasabb megnyilvánulása alkalmából Méltóságodat melegen üdvözölöm.

Budapest, 1916. évi május hó 12.

Tisza s. k.

A vármegye közönsége, annak tisztikara, a megyei Nemzeti Munkapárt s a Vármegyei Jegyző-egylet a május hó 24-ki rendes közgyűlés alkalmával fogják a megyének népszerű, érdemes főispánját üdvözölni.

*
== Szolnok-Doboka vármegye Közigazgatási Bizottsága folyó évi május hó 11-én tartotta meg rendes havi ülését Gróf Bethlen Balázs főispán elnöklete alatt.

pecsenyesítő, a másik oldalán az automaticus veteménytisztító, krumplichámozók, és husdarálók vannak elhelyezve.

Ha meggondoljuk, hogy mindezeknek működése tűz, füst, zaj és szag nélkül bonyolódik le, méltán állapíthatjuk meg, hogy fényesebb és nagyobb konyha lehet még valahol a világon, de ideálisabb konyhaberendezést mint egy emeleten elhelyezett villamos konyhát, még elképzelni sem lehet. Hogy azután a mosókonyha és vasaló helyiségek berendezése is figyelmet érdemel, azt ezek után felesleges is hangsúlyozni.

Ilyen ellátás mellett teljesen hitel érdemel a kórház múlt évi betegjelentése, melynek adatai szerint az egy év alatt ápolt 2142 katona közül 1740, vagyis 82%, hagyta el a kórházat teljesen gyógyult állapotban. A fennmaradó 18%, legnagyobb része más kórházba lett áttulva, hogy ott művégtaggal legyenek ellátva.

Nálunk Budapesten a Timó-utcai gyógyintézet 500 ágyas külön osztálya fogadja be a csonkákat. Itt végzik rajtok az utóműtöket, ha a csonk nem alkalmas művégtag viselésére, ami Dollinger tanár jelentése szerint elég gyakran előfordul, nem csak az orosz fogságból visszakértült rokkantaknál, hanem a harctéren operált betegnél is, a kikknek súlyos sebestülékhez fertőzés társult és az életmentés érdekében hirtelen fel kellett áldozni a végtagot.

(Folyt. köv.)

Jelen voltak: I. Gróf Bethlen Pál, Kopár Kristóf, Govrik Ferenc, Hatfaludy József és Kühbacher Ferenc választott bizottsági tagok. II. Erdélyi Árpád és dr. Moldován Géza népf. főhadnagyok, mint katonai képviselők. III. Hye Jenő alispán, Gajzágó László főjegyző, Papp Emil pénzügyigazgató, Gombkötő Antal tanfelügyelő, Vajna Lajos műszaki tanácsos, Bokros Andor árvaszéki elnök, Jaczkovics Iván kir. ügyész, dr. Hankó Ödön, tiszti főorvos, Schuller Vilmos gazd. segédfelügyelő, dr. Vajda Lipót h. tiszt. főügyész. IV. Turbucz Imre és dr. Weress Jenő aljegyzők, mint az alispán által benndelt előadók. Távolmaradásukat kimentették: Desbordes Ernő, Bárány Ádám, Maléter Zoltán, Gróf Eszterházy Gyula és Gróf Korniss Károly. Viasz József törvényh. főállatorvos betegsége folytán a nevezett havi jelentését a várm. főjegyző adta elő.

Az alispán jelentése szerint a közigazgatás április havi menete általában kielégítő volt. Államellenes cselekmények, vagy izgatások nem fordultak elő. Rendbirságot 7 esetben, feyelmi eljárás pedig 5 esetben lett alkalmazva, kizárólag községi tisztviselők ellen. Tüzeset volt: Csokmány és Alsószöcs községekben.

Az alispán jelentése szerint a képviselőválasztók 1917. évre érvényes ideiglenes választó-jegyzékai elkészültek s azok közszemlére való kitétel végett kiküldettek.

A gazdasági munkabizottság a megyebeli gazdák között eddig 941 hadifogyót osztott ki.

Viasz József törvényh. főállatorvos betegsége folytán szolgálatának ellátásával Hadnagy Imre járási állatorvos bízott meg. Utlevél kiadott április hóban 6, az egész évben 16.

A várm. főorvos jelentése szerint, a vármegye elmúlt havi közegészségügyi állapotában semmi különösebb említésre méltó mozzanat nem fordult elő. Ugyisint az állatorvosi jelentés szerint az április havi állategészségügyi viszonyok is kielégítőek voltak, kivéve a lórhűkór, mely még egyes községekben nagyobb mérvben van elterjedve.

Gazdasági állapotokat illetőleg úgy az őszi, valamint a tavaszi vetések igen szépen és jól fejlődnek s ha az időjárás továbbra is kedvezni fog, úgy a legjobb reményekkel lehetünk az idei gabonatermést illetőleg, — ellenben sajnos a gyümölcsfélékben az április 11—12 iki fagy tetemes károkat okozott.

Pénzügyigazgató jelentése szerint április hóban az egyes adóknak szerint befolyt: a. egyenesadóban 67.623 K 83 f., b. hadmentességi díjban 551 K 36 f., c. bélyeg és jogilletékben 34.930. K, d. dohány jövedékben 104.504 K 57 f., e. fogyasztási és italadóban 78.796 K 96 fillér. Házadómentesség négy esetben, fizetés halasztás pedig 15 esetben engedélyeztetett.

Plenum után a különböző albizottságok ülészektek.

Mindenki vegye meg a „Nemzet Háza“ időreform emléklapját!

Kertészkedjünk!

Irja: Füredi Jenő.

A paradicsom kedvelt és nagyon elterjedt konyhakerti növény, amelynek termését úgy éretlen mint érett állapotban használják. Elterjedt a magas és törpe növésű, a gömbölyű, sima, gerezdes alakú, vérvörös, sárgás és piros színű fajta.

A paradicsom meleg fekvésű helyen, tehát észak felől védett kerttrészen, televényben gazdag, közép-kötöttségű jól elönmunkált talajban fejlődik jól.

A hideg iránt nagyon érzékeny. Magvetés idején március közepén volt, amikor a mag melegágyba, vagy meleghelyen üveg alá volt vetendő. A magról kelt palánták megerősödésük szerint, az első átültetésen, tűzdelés, mentek át, ami a végleges kiültetésüknél illetve fejlődésüknél bir fontossággal; egyrészt mert az áttűzdelte palánták dusabb gyökérzetet fejlesztenek, másrészt az ilyenek a betegségeknek is jobban ellenállnak.

A megerősödött palánták kiültetési ideje most van, amikor a fagyos szentek ideje elmúlt s késői tavaszi fagyoktól nem kell tartani. A palánták 80 cm. fő- és sortávolságra, hármas , vagy négyes : : : : kötésben ültetendők. A hármas kötésű ültetés előnyösebb az utóbbinál.

Ültetés előtt a jelzett távolságra karókat szujjunk le, amelyek tövébe lesz a palánta ültetve, lehetőleg a karó déli oldalán. Cél szerű ültetés előtt az egyes palánták helyét külön is érett trágyával javítani, de ilyenkor ott a trágyát a földdel jól össze kell keverni.

A paradicsom nyári gondozása, a kötözés, a talaj kapálgatása, a gyomlálás, öntözés és a hónalj hajtások gondos leszedéséből áll.

Minthogy a paradicsom magasra növő növény s szárának nincs meg a kellő merevsége, azt a leszurt karóhoz kell kötni. A kötözést fokozatosan a növény fejlődése szerint kell végezni.

A talajkapálgatás és a gyomlálás egyidejű fontos munka.

Dus és nagy lombozatu növényről lévén szó, az öntözést igényeli. A kiültetés után néhány héttel, meghálálja, ha hetenkint egyszer hígított marhatrágyával is megöntözzük.

Lényeges munka a levelek tövéből eltörő u. n. hónalj hajtások gondos letörése. Mint-hogy a hónalj hajtásokon termés nincsen, azok feleslegesek s csak növényi zöld részek amelyek haszontalanul fogyasztják a növényi táplálékot. Ezek tehát meddő hajtások.

Annál jobban kell ügyelni a töből eredő 2—3 szár hajtásra, mert ezek a termő hajtások, ezeken fejlődik a virágzat s később a termés. Ha a termő hajtások bizonyos magasságot elértek, akkor a legfelül álló virágzat felett 3—4 levelet hagyva, a hajtást vissza vágjuk, hogy a növényi táplálék a termésbe koncentrálódjék s ne a zöld hajtást fejlessze.

A termés érése idején az öntözést be kell szüntetni, hogy így az érés tökéletesebb legyen. Ezt azzal is lehet fokozni, hogy a legnagyobb levelek közül néhányat levágunk, amivel a felszívott tápanyag s víz elpárolgását megakadályozzuk s így ez a termés részére marad. Sok helyen szokás a paradicsomot, bizonyos távolságra leszurt karókra, vízszintesen 30 cm. távolságra egymástól 3—4 sorban kifeszített dróthoz kötni, úgy mint az a lugas szőlőnél szokásos. Ennek az eljárásnak az az előnye van, hogy a termő hajtások rézsut irányban köthetők, közelebb jutva a földhöz, termés fejlettségére és érésére előnyös.

A paradicsom mag 2—3 évig tartja meg csiraképességét.

Termeljünk olajtartalmu magu növényeket, mint napraforgót, kendert, tököt stb.

HIREK.

— **Iskolák államsegélye.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur a lápospataki és a kosztafalvi gör. keleti felekezeti iskola részére évi 800—800 korona tanítói fizetésekiegészítési államsegélyt engedélyezett.

— **Tarnay hangverseny.** Az általunk már több ízben hirdett Tarnay-hangverseny végleges megállapodás szerint 1916. június hó 3-án esti 8 órára van kitzúve a vármegyei Magyar Nemzeti Színházban, a melyre ötven százalékos felemelt helyárak mellett előjegyzéseket dr. Horváth Árpád főispáni titkár veszen föl. A hangverseny részletes műsorát plakátok fogják hirdetni.

— **Hatodik tanfolyam vöröskeresztes ápolónők részére.** Vöröskeresztes ápolónők részére a Rudolf-kórházban f. évi július 1-én a hatodik tanfolyam fog megkezdődni. A tanfolyam egy félévig tart, amely után a végzett növendékek vöröskeresztes segéd-ápolónökké lesznek kinevezve. A tanfolyam alatt a növendékek ingyen ellátásban részesülnek, 1 rënd ruhát s havi zsebpénzt kapnak. A részletes felvételi feltételek iránt érdeklődők forduljanak dr. Parádi Ferenc kórházigazgató főorvoshoz, aki a folyamodvány szerkesztésére részletes utasítást tartalmazó tájékoztató füzetet küld bárkinek.

— **A fénylüzés elleni ligá-nak** alakuló gyűlését 1916. évi május 23-ikán délután 4 órára tüzte ki gróf Behlen Balázs né urnó ömértósága, a kit eddig betegsége gátolt meg a szervező értekezlet megtartásában. Az alakuló értekezlettel kapcsolatban Füredi Jenő gazd. szaktanító népszerű előadást tart a ker-tészet köréből.

— **Hadiárvák hangversenye.** A dr. Siorbán Vilmos és Temesváry János hegedűművész által a vármegyei hadiárvák javára rendezett sorozatos hangverseny Désen a mult szombaton ad maiorem Gloriam Dei — mondhatni teljes részvétlenség mellett folyt le a vármegyei ház majdnem kongó disztermében. Sajnáljuk az értékes művészi és műkedvelő szereplők lelkes támogatásra érdemes jobb ügyhöz méltó nemes vállalkozását, mely a közönség érthetetlen rideg és közönyös távolmaradása folytán a részvétlenség jegyében folyt le, — mig ellenben a kétesbecsű 2679 méter hosszú s a „halva született nagyanya rémtette“ hangzatos címét viselő minden reklam mozarabra csak egy dől a közönség. Ugy vagyunk értesülve, hogy a Besztercén május 20-án és Bethlenben május 27-én tartandó hangverseny iránt a modern kulturigényektől méltán várható lelkes érdeklődés fényesen fogja kárpótolni székesfővárosunk közönségének ezuttal meg-nem magyarázható közönyét.

— **Az évrő vizsgálatok** a dési áll. s. k. polgári leányiskolában május 29-én veszik kezdetüket és július 3-án lesz az ünne-pélyes bezárás. A női kézimunka-tanfolyam kiállítása is ugyanekkor lesz megzemlélhető naponként 9—12-ig és 3—5 óra között. A magántanulók vizsgája június 13-án reggeli 8 órakor veszi kezdetét. Dész, 1916. május 15-dikén. Kádár József igazgató.

— **Rokkant és lábbadozó katonák igazi foglalkoztatása** céljából mint értesülünk Désen is létesült egy intézmény, amely működését több műhely felállításával már meg is kezdte. Ezen műhelyekben mindenféle asztalos, faragó, ács, cipész, szabó, kefekötő, kosárfonó, fazekas stb. munkák készülnek. A műhelyekben készült ipari termékek Désen, a vármegyei ház épületében, kapu alatt jobbra az első helyiségben kerülnek eladásra. Az értékesítés minden köznapon d. e. 8—12. és d. u. 2—6 óráig történik szigoruan szabott árak mellett. Ugyanezen helyiségben vétetnek föl a megrendelések is, melyeknek pontos és gyors teljesítéséről a központ gondoskodik. Megrendelés tárgyát nem csak egészen új dolgok készítése, hanem javítások és átalakítások is képezik, miáltal a nagy munkaerő hiány folytán előállott túltengő drágaság, ha nem is szűnik meg teljesen, de legalább nem fog tovább fokozodni.

— **Köszönet a Vöröskereszt és Nőegylet hölgyeinek.** Láng Gyula ezredes, állomásparancsnok urtól a következő köszönetet kaptam:

Méltóságos

özv. Tüzes Karácsonné urnónek,

a II. o. Erzsébet-rend és a II. o. Vöröskereszt disz-jelvény tulajdonosának, a dési Vöröskereszt és Nőegylet Elnökének

Dész.

A dési honvédezred rokkant és lábbadozó katonái javára a folyó hónap 2—4. napjain megtartott hadiipari kiállítás nagy erkölcsi és anyagi kivívásában a legteljesebb elismerésre méltó buzgalommal fáradoztak, úgy Méltóságod, mint az elnöklete alatt álló dési Vöröskereszt-egylet hölgybizottságának és a dési Nőegyletnek mélyen tisztelt tagjai is.

Midőn ezen tényt mély hálával eltelve örökitem meg e helyen, egyben kérem Méltóságodat, engedje meg, hogy Méltóságodnak, valamint az elnöklete alatt álló egyletek azon mélyen tisztelt tagjainak, akik a kiállítás rendezésében résztvettek, fáradhatatlan, hazafias munkálkodásukért őszinte köszönetemnek adjak kifejezést, kérvén Méltóságodat, hogy köszönetemet az érdeklét hölgyek előtt tolmácsolni sziveskedjék.

Kérem ugy Méltóságodnak, mint az elnöklete alatt álló egyleteknek az ezredem rokkant-ügye iránt való további szives jóindulatu támogatását s vagyok

Dés, 1916 április hó 10-én.

Hazafias, mély tisztelettel:

Láng Gyula s. k.
ezredes, állomásparancsnok.

Midőn Láng Gyula ezredes ur öméltóságának köszönetét az érdekelt Vöröskereszt és Nőegylet hölgyeinek tudomására hozom, kérem, fogadják szives közreműködésükért a magam részéről is hálás köszönetem kifejezését.

Özv. Tüzes Karácsonné
Vöröskereszt és Nőegyleti elnök.

— **Beírás.** A dési r. kath. női kereskedelmi szaktanfolyamon a beiratások június hónapban tartatnak. Amennyiben a polgári iskolai tanév bezárása a rendesnél korábban történnék, a IV. o. végzett tanulók, kik e tanfolyamba fölvetetni akarnak, azonnal jelentkezzenek, különben kimaradnak. A szaktanfolyam ez évi tanulóinak száma 44; 45-nél több nem vehető föl. Fizetendő egész évre 150 korona; ebből a beírásnál 20 kor. fizetendő, a többi negyedévenként. *Laukó Albert*, igazgató.

— **Árdrágítók megbüntetésé.** A dési rendőrkapitányi hivatal, mint rendőri büntetőbíró 1915 kih. 381. sz. ítéletével Balog Róza dési lakost, mert az ugorkát magas árban árulta 10 koronával megváltható 1 napi elzárás mint fő- és 10 K pénzbüntetésben, 1915 kih. 383. sz. ítélettel Mészáros Demeterné rettegi lakost, mert a juhturót magasabb árban árulta, 2 koronával megváltható 6 órai elzárás, mint fő- és 2 K pénzbüntetésben, 1915 kih. 384. sz. ítélettel Sándor Kristóf szamosújvári lakost, mert hagymát árult magas árban, 10 K-val megváltható 1 napi elzárás, mint fő- és 10 K pénzbüntetésben, 1915 kih. 395. sz. ítélettel Apahidán Jónné dési lakost, mert retket árult tulmagas árban 2 K-val megváltható 6 órai elzárás, mint fő és 2 K pénzbüntetésben, 1915 kih. 396. sz. ítélettel Dán János désaknai lakost, mert tejet árult tulmagas árban 10 K-val megváltható 1 napi elzárás mint fő- és 10 K pénzbüntetésben és Király Sándorné dési lakost az 1915 kih. 398. sz. ítélettel, mert a hagymát tulmagas árban árulta 10 K-val megváltható 1 napi elzárás, mint fő- és 10 korona pénzbüntetésben marasztalta el. Ezen kívül még több esetben meg lett indítva az eljárás egyes egyének ellen. Az ítélet jogerőre emelkedés után szintén közölni fog.

— **Köszönetnyilvánítás.** Folyó hó 7-én, vasárnap d. e. 9 órakor tartatott meg az első sz. áldozási ünnepség a Szentferencendi atyák templomában. 56 tanuló járult ez alkalommal először az Úr asztalához fiuk, leányok, kik a templomi ünnepség után a zárdában dúsan terített asztaloknál reggeliztek. Utánna vidáman folyt a játék, esti 6 óráig. A gyermekek megvendégeléséhez többen hozzájárultak a közönség köréből is, ez tette lehetővé, hogy az összes első áldozók pompás ebédet és uzsonát is kaphattak. A nemeslelkű adakozóknak köszönetet mondunk; főképen özv. Voith Gergelyné és Stingly Zsigmondné urnőknek, kik részint áldozatkészségükkel, részint fáradozásaikkal támogatták az intézet vezetőségét. E helyen mondunk köszönetet a kereskedelmi banknak ugyanezen célra küldött husz koronáért. *A r. k. iskolák elöljárósága.*

— **Katonák karácsonyfája.** Az e cimen özv. Tüzes Karácsonné urnőhöz, mint a Vöröskereszt Egyleti városi fiók elnökéhez befolyt adományunknak lapunk mult számában adott közleményünkhöz képest folytatását az alábbiakban adjuk: Helyőrségi kórházba küldöttünk dec. 22-én 1 üveg pezsgőt 6 poharat 429 csomagot 375 k. kalácsot 14 üveg befőttet, 200 aranydiót, 50 almát, 10 csomag szivarvéget, 1 doboz karácsonyfa gyertyatartót, 127 gyertyát, 23-ikán 54 k. kalácsot és 2 nagy ruháskosár almát, 1 nagy hordó bort, a „Lábbadozó kórházba“ 22-én 625 csomagot, 625 k. kalácsot, 50 almát,

127 gyertyát, 1 doboz gyertyatartót, 200 aranydiót, 23-án 1 hordó bort és 4 nagy ruháskosár ételmet. Rudolf kórházba, 46 csomagot, 46 k. kalácsot, 160 aranydiót, 50 almát, 127 gyertyát, 20 liter és 1 kis hordó bort, 6 üveg befőttet, 7 cs. szivarvéget 1 nagy ruháskosár ételmet és a dec. 5-én tartott tárgysorsjátékból megmaradt 28 drb. játékszert gyermekeknek és 14 tárgyat nőknek, utólagosan 125 almát és diót, a „Vereskereszt kórházba“ 100 csomagot, 100 k. kalácsot, 200 arany dió, 127 gyertya, 12 üveg befőttet, 50 almát, 5 ajándék tárgyat a sorsjátékból, 1 kosár ételmet, 1 1/2 hordó bort, utólagosan 100 almát és diót. (Vége.)

— **A dési polgárok, iparosok és iparosíjak** egyesült olvasóköre rendes közgyűlését e hó 28-án d. e. 11 órakor tartja meg az egylet helyiségében.

— **Élővirágcsokrok** menegzőkre és minden alkalomra, koszoruk, asztal- és szobadiszitő füzerek, valamint élővirág kötetlenül is, az év minden szakában a legválasztékosabb izléssel és legpontosabb kiállítással, legjutányosabban készülnek br. Pöllnitz Dezsőné virágkeresztében. Dés, Veér-utca 3. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Telefon sz. 115.

Kiadja: a Vármegyei Közélet szerkesztősége.

Hirdetések.

Meghívó

a Szentbenedeki Elektromosművek Részv.-T.

folyó év május hó 28-án délelőtt 11 órakor a társulat hivatali helyiségében megtartandó

VI-ik rendes közgyűlésére.*

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1915 üzletéről; a mérleg előterjesztése, határozat a kimutatott nyereség felhasználásáról s az igazgatóság és felügyelőbizottságának a felmentés megadása.

2. Az alapszabályok szerint megüresedett három igazgatósági tagnak bejelentése s ezek helyének választás utján való betöltése.

3. Esetleges indítványok.

Désen, 1916 május hó 12-én.

Az igazgatóság.

*Minden részvény birtoka egy szavazatra jogosít. A részvényesek, akik szavazati jogukkal élni kívánnak, kötelesek részvényeiket legalább 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg letéti elismervény mellett vagy az intézet pénztáránál Désen, vagy a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknál Budapesten, vagy a Dési Hitelbanknál Désen letenni.

Sz. 532—916.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti központi kir. járásbírósnak 1915. évi 109468/2 F. számú végzése következtében dr. ifj. báró Dániel Gábor ügyvéd által képviselt Országos központi hitelszövetkezet javára Flórián Timotei a Onucz és társai haragosi lakosok ellen 150 korona s jár. erejéig 1916. évi márcz. hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 880 koronára becsült következő ingóságok ugymin a végrehajtási jkv. 2, 3 és 4 tétel alatt összeirt tehén juhok és csűrösistálló stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a magyarlápasi kir. járásbírósnak 1916. évi Pk. 1160/2 számú végzése folytán 150 korona tőkekövetelés, ennek 1913. évi december hó 26-napjától járó 75% kamatai, és eddig összesen 83 kor. 40 fillérben biróilag megállapított költségek erejéig, Haragos község határában adósok lakásán leendő megtartására 1916. évi május hó 24-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Kelt Magyarlápós, 1916. évi május hó 3-án.

Papp József
kir. bír. végrehajtó.

Szamosvölgyi Vasut Részvénytársaság.

Szám: 7675 - 1916/Al.

1—2

Az 1894. évi XIII. törvénycikkkel kiadott egyesített engedélyokmánynyal alakult

Szamosvölgyi Vasut Részv.-T.

részvényesei ezennel tisztelettel meghívotnak a folyó évi május hó 31-én d. e. 11 órakor Budapesten a Bristol-szálloda földszinti külön termében (IV. Mária Valéria-utca 4.) tartandó

XIV-ik rendes közgyűlésre.

Napirend:

I. Jelentés az 1915. évi üzleteredményekről és az igazgatóság 1915. évi működéséről.

II/a. Az 1915. évi zárszámadások előterjesztése, mérleg megállapítása és javaslat az üzleti fölösleg megállapítása és felosztása iránt.

II/b. A felügyelő bizottság jelentése a mérleg megállapításáról, valamint az igazgatóságnak az üzleti fölösleg hovatfordítása iránt tett indítványáról.

III. Jelentés az alapszabályok 11. §-a alapján 1916. évben törleszendő 100 darab elsőbbségi részvény kisorsolásáról és beváltásáról.

IV. Az alapszabályok 40. §-a alapján üresedésbe jött igazgatósági tagsági helyek betöltése.

V. Felügyelő bizottsági tagok évi tiszteletdíjának megállapítása.

VI. Négy felügyelő-bizottsági tag választása.

Megjegyzés. Az alapszabályok 28. §-a értelmében minden 1000 korona n. é. részvény egy szavazatra jogosít s a t. c. részvényesek, kik a közgyűlésen megjelenni, illetőleg azon szavazati jogukat gyakorolni kívánják, a le nem járt szelvényekkel ellátott részvényeket legfeljebb 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt, vagyis 1916 május hó 27-ik napjának déli 12 órájáig bezárólag a vasutársaság központi pénztáránál Désen, vagy Schoeller és Társa bankházánál Bécsben (I. Wildpretmarkt 10.) kötelesek letétbe helyezni. Ezen részvényeseknek, kik részvényeiket, illetőleg az elismervényt idejekorán letették, beléptijegyül igazoló jegyek adatnak.

A szavazati jog gyakorlása és a meghatalmazás utján való képviselre vonatkozólag a t. c. részvényesek az alapszabályok 30. §-ának ide vonatkozó határozataira figyelmeztetnek.

A napirendhez tartozó jelentések és előterjesztések, valamint az 1914. évről felállított zárszámadások és mérlegek a hivatalos órák alatt a t. c. részvényesek által a Szamosvölgyi Vasut R.-T. irattári helyiségében Désen eredetiben betekintheők.

Dés, 1916 május hó 11-én.

A Szamosvölgyi Vasut Részvénytársaság
Igazgatósága.